

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3281

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-101

M.A. (External)

SOCIOLOGY

Classical Sociological Tradition and Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the social and intellectual back ground of the emergence of sociology.

OR

- b) Examine Marx's theory of alienation.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Explain the theory & division of labour.

OR

- b) Discuss the weberian theory of social Action.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate comte's notion of positivism.

OR

- b) Examine the critique of positivism by phenomenology and Ethnomethodology.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) What is structured interview? Examine the advantages and disadvantages of structured interview.

OR

- b) Examine ethnography as a qualitative research strategy.

Q5) Write any four short notes on the following within 100 words. **[20]**

- a) Critique of classical tradition
b) Altruistic suicide
c) Types of authority
d) Unstructured interview
e) Qualitative methodology
f) Objectives of survey method

Total No. of Questions : 5]

P3281

[4907]Ext.-101

M.A. (External)

SOCIOLOGY

Classical Sociological Tradition and Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) समाजशास्त्राच्या उदयामागील सामाजिक व बौद्धिक पार्श्वभूमीचा चर्चा करा.

किंवा

ब) मार्क्स यांच्या परात्मता (दूरीकरण) सिध्दांताचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) श्रम विभाजनाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

किंवा

ब) वेबर यांच्या 'सामाजिक क्रिया' सिध्दांताची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) कॉम्ट यांच्या 'प्रत्यक्षवादी' संकल्पनेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

ब) प्रघटनाशास्त्र आणि लोकजीवन पध्दतीशास्त्राच्या प्रत्यक्षवादावरील टीकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) संरचित मुलाखत म्हणजे काय? संरचित मुलाखतीच्या फायद्या तोट्यांचे परीक्षण करा.

किंवा

ब) गुणात्मक संशोधनातील पध्दत म्हणून लोकालेख पध्दतीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]

अ) अभिजात परंपरेवरील टीका

ब) परार्थवादी आत्महत्या

क) अधिकाराचे प्रकार

ड) असंरचित मुलाखत

इ) गुणात्मक अभ्यास पध्दती

फ) सर्वेक्षण पध्दतीची उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3282

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-102

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Compulsory Papers)

Sociology of India and Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Elaborate on the formation of sociology in India.
- b) Analyse comparatively the dialectical and subaltern perspectives on Indian society.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) As a non-brahmin perspective, discuss Dr. Ambedkar's views on Indian society.
- b) Examine how gender forms the major base of social stratification in India.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss Dahrendorf's views on power and authority.
- b) Examine Goffman's dramaturgical analysis.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate Peter Burger's views on social construction of reality.
- b) Explain J.Alexander's contribution to neo-functionalism.

Q5) Write any four short note in 100 words each. **[20]**

- a) Features of urban society in India.
- b) Factors of disintegration of joint family in India.
- c) Structural functional perspective on Indian society.
- d) Schutz's concept of lifeworld
- e) Concept of power elite
- f) AGIL model

Total No. of Questions : 5]

P3282

[4907]Ext.-102

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Compulsory Papers)

Sociology of India and Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) भारतातील समाजशास्त्राची जडणघडण विशद करा.

ब) भारतीय समाजावरील द्वंद्वत्मक आणि शोषित दृष्टिकोनांचे तुलनात्मक विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) ब्राम्हणी परिप्रेक्ष्य म्हणून डॉ.आंबेडकरांच्या भारतीय समाजावरील विचारांची चर्चा करा.

ब) लिंगभाव हा भारतीय समाजातील स्तरीकरणाचा महत्वाचा आधार कसा आहे त्याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) सत्ता आणि अधिकार या विषयावरील डॅरेनडॉर्फ यांच्या विचारांची चर्चा करा.

ब) गॉफमन यांच्या नाट्यकलाशास्त्रीय विश्लेषणाचे परीक्षण करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) वास्तवाच्या सामाजिक जडणघडनीसंबंधी पीटर बर्जर यांच्या विचारांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- ब) जे.अलेक्झांडर यांचे नव-प्रकार्यवादातील योगदान स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) भारतातील शहरी समाजाची वैशिष्ट्ये
- ब) भारतातील संयुक्त कुटुंबाच्या विघटनाची कारणे
- क) भारतीय समाजावरील संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टीकोन
- ड) शूटइज यांची जीव-जगत ही संकल्पना
- इ) सत्ताधारी अभिजनवर्गाची संकल्पना
- फ) AGIL आराखडा

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3283

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-103

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Agrarian Society and Sociology of Education

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Critically examine the agrarian society.
- b) Explain asiatic mode of production.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Critically examine the impact of green revolution on agriculture.
- b) Write an essay on agrarian movements in India.

Q3) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Examine Bourdieus contribution to sociology of education.
- b) Explain Freire's contribution to philosophy of education.

Q4) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate the contribution of colonial education in India.
- b) Explain different educational policies in India.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes on the following within 100 words:

[20]

- a) Feudalism.
- b) Panchayati Raj.
- c) Neo Liberal policies on agrarian society.
- d) Parsons contribution to sociology of education.
- e) Traditional Indian educational system.
- f) Development of sociology of education.

Total No. of Questions : 5]

P3283

[4907]Ext.-103

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Agrarian Society and Sociology of Education

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) कृषक समाजाची टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) अशियायी उत्पादन पध्दती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) शेतीवरील हरित क्रांतीचे परिणामांची टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) भारतावरील कृषक चळवळीवर निबंध लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानासंबंधी फ्रिरी यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील वसाहतवादी शिक्षणाच्या योगदानाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- ब) भारतातील विविध शैक्षणिक धोरणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) संरजामशाही
- ब) पंचायत राज्य
- क) कृषक समाजावरील नव उदारमतवादी धोरणे
- ड) पार्सन्सचे शिक्षणाच्या समाजशास्त्राला योगदान
- इ) पारंपरिक भारतीय शिक्षण पध्दती
- फ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचा विकास

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3284

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-104

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Social Movements and Sociology of Media

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate structural functional theory of social movement.
- b) Elaborate on the Dalit movement in India in terms of It's leadership , ideology and action.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss in detail the interlinkages between social movement, state and civil society.
- b) Explain the relationship between social movement and social change and elaborate on the nature and characteristics of social movement.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss the social history of media.
- b) Examine ethnography as a method of media analysis.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Explain how indian woman is recasted in Bollywood cinema.
- b) Elaborate on the emergence of satellite television in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each: **[20]**

- a) Concept of counter movement.
- b) Issues of citizenship.
- c) Meaning of resource mobilization.
- d) Role of ideology in media.
- e) Growth of regional cinema.
- f) The circuit of culture.

Total No. of Questions : 5]

P3284

[4907]Ext.-104

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Social Movements and Sociology of Media

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) सामाजिक चळवळीवरील संरचनात्मक कार्यवादी सिध्दांताचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- ब) नेतृत्व विचारप्रणाली आणि कृती यांच्या संदर्भामध्ये भारतातील दलित चळवळ विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) सामाजिक चळवळ राज्यसंस्था आणि नागरी समाज यामधील परस्पर संबंधावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) सामाजिक चळवळ आणि सामाजिक परिवर्तन यामधील परस्परसंबंध स्पष्ट करून सामाजिक चळवळीची स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये विशद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) प्रसार माध्यमांच्या सामाजिक इतिहासावर चर्चा करा.
- ब) प्रसारमाध्यमांच्या विश्लेणामधील पध्दत म्हणून लोकालेख पध्दतीचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) बॉलीवूड चित्रपटांमधून भारतीय स्त्रीचे पुनर्साचीकरण कसे झाले ते स्पष्ट करा.
- ब) भारतामधील उपग्रहीय दूरचित्रवाणीचा उदय विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दांत संक्षिप्त टीपा लिहा.

[20]

- अ) प्रतिचळवळीची संकल्पना.
- ब) नागरिकत्वाचा मुद्दा.
- क) संसाधन गतीशिलनाची संकल्पना.
- ड) प्रसारमाध्यमां मधील विचारप्रणालीची भूमिका.
- इ) प्रादेशिक चित्रपटांचा विकास.
- फ) द सर्किट ऑफ कल्चर (The circuit of culture)

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3285

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-105
M.A. (External)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
Political Sociology and Health and Society
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Describe Relationship between state and polity.
- b) Define political sociology. Explain nature and scope of political Sociology.

Q2) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Critically assess marxist views on power.
- b) Explain how castesystem in India has influenced Indian politics.

Q3) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Elucidate impact of Globalization on Health care in India.
- b) Explain concept of illness and describe the various causes of illness.

Q4) Answer any one of the following questions within 500 words each. **[20]**

- a) Critically analyze the consequences of food and drug Adulteration.
- b) Elucidate health as a fundamental right.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes on the following with in 100 words each: **[20]**

- a) Gramsci's approach to state.
- b) Pluralist approach to state.
- c) Mandal commission.
- d) Health Insurance.
- e) Social Epidemiology.
- f) Consumer protection Act.

Total No. of Questions : 5]

P3285

[4907]Ext.-105

M.A. (External)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Political Sociology and Health and Society

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) राज्य आणि राज्यसंस्था यातील संबंध विशद करा.
- ब) राजकिय समाजशास्त्राची व्याख्या द्या. राजकिय समाजशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) मार्क्सच्या दृष्टीकोनातून सत्ताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- ब) भारतीय राजकारणावरील जाती व्यवस्थेचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) भारतातील आरोग्य जपणुकीवर जागतिकीकरणाचा प्रभाव विशद करा.
- ब) आजारपण दी संकल्पना स्पष्ट करा. व आजारपणाची विविध कारणे विशद करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) अन्न व औषध भेसळ यांच्या परिणामांचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- ब) आरोग्य मुलभूत हक्क विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दापर्यंत टिपा लिहा.

[20]

- अ) ग्रामसीचा राज्यविषयक दृष्टीकोन.
- ब) बहुविविधतावादी दृष्टीकोन (राज्याचा)
- क) मंडळ आयोग
- ड) आरोग्य विमा
- इ) सामाजिक रोगनिदानशास्त्र
- फ) ग्राहकसंरक्षण कायदा

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3286

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-106
M.A. (Part I) (External)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
Sociology of Maharashtra Culture & Society and Sociology
of Labour
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Explain the factors that led to the emergence of shivsena in 1960's.
- b) Discuss various issues involved in displacement with special reference to Narmada Bachao Andolan.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Examine the dalit, Bahujan and OBC politics in Maharashtra.
- b) Discuss the debate over women's education in 19th century Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss major issues and challenges of labour movement in India.
- b) Elaborate on the reorganization of work in context of globalization.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Explain the composition of unorganized sector in India and examine the issues in organizing informal labour.
- b) Discuss the impact of neo - liberal policies on formal sector in India.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes on the following within 100 words each: **[20]**

- a) Class structure in 19th century Maharashtra.
- b) Causes of regional imbalance in Maharashtra.
- c) State Reorganization committee (SRC).
- d) Labour in knowledge industry.
- e) Structuralist perspective on informal sector.
- f) Informalization of labour.

Total No. of Questions : 5]

P3286

[4907]Ext.-106

M.A. (Part - I)(External)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Sociology of Maharashtra Culture & Society and Sociology
of Labour

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) 1960 च्या दशकात शिवसेनेच्या उदयाला कारणीभूत ठरलेले घटक स्पष्ट करा.
- ब) नर्मदा बचाओ आंदोलनाच्या आधारे विस्थापनाच्या प्रश्नांतील विविध मुद्द्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) महाराष्ट्रातील दलित, बहुजन व ओ.बी.सी. राजकारणाचे परीक्षण करा.
- ब) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील स्त्री-शिक्षणासंबंधी वाद-विवादाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील कामगार - चळवळीतील महत्वाच्या मुद्द्यांची व आव्हानांची चर्चा करा.
- ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात कामाच्या पुनर्संघटनाचे विवेचन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील अंसघटित क्षेत्राची रचना स्पष्ट करून अनौपचारिक श्रमाला संघटित करण्यासंबंधी मुद्द्यांचे परीक्षण करा.
- ब) भारतातील औपचारिक क्षेत्रावर नव - उदारमतवादी धोरणांच्या झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील वर्ग संरचना.
- ब) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे.
- क) राज्य पुर्नरचना समिती. (SRC)
- ड) ज्ञान निर्मिती उद्योगातील श्रम.
- इ) अनौपचारिक क्षेत्रासंबंधी संरचनात्मक दृष्टीकोन.
- फ) श्रमाचे अनौपचारिकरण

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3287

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-201

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SC - 05 : Application of Research Skills &

SO - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Describe the steps in writing a research proposal.
- b) Elaborate on the critical issues in report writing.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) State the meaning of sampling and explain various types of probability sampling.
- b) Elaborate on various steps in qualitative data analysis.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Elaborate on the history and economic dimensions of globalization.
- b) Discuss the present global environmental concerns.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Explain globalization with reference to dependency theory.
- b) Elaborate on the cultural dimensions of globalization.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each: **[20]**

- a) Use of computer in social research.
- b) Standard Deviation.
- c) Rules of writing bibliography.
- d) Main tenets of neo- liberalism.
- e) Features of Bretton woods system.
- f) Issues of global governance.

Total No. of Questions : 5]

P3287

[4907]Ext.-201

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SC - 05 : Application of Research Skills &

SO - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

-
प्रश्न 1)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा.	[20]
	अ) संशोधन प्रस्ताव लिहिण्यातील पायऱ्यांचे वर्णन करा.	
	ब) अहवाल लेखनातील महत्वाचे मुद्दे विशद करा.	
प्रश्न 2)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा.	[20]
	अ) नमुना निवडीचा अर्थ सांगून संभाव्यता नमुना निवडीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.	
	ब) गुणात्मक माहितीच्या विश्लेषणातील विविध पायऱ्या विशद करा.	
प्रश्न 3)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा.	[20]
	अ) जागतिकीकरणाचा इतिहास व आर्थिक पैलू विशद करा.	
	ब) सद्यकालीन जागतिक पर्यावरणीय मुद्द्यांची चर्चा करा.	
प्रश्न 4)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा.	[20]
	अ) अवलंबित्व सिध्दांताच्या संदर्भात जागतिकीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.	
	ब) जागतिकीकरणाचे सांस्कृतिक पैलू विशद करा.	

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) सामाजिक संशोधनातील संगणकाचा उपयोग.
- ब) प्रमाणित विचलन.
- क) ग्रंथसूची लिहिण्याचे नियम.
- ड) नव-उदारमतवादाची महत्वाची तत्वे.
- इ) ब्रेटेनवुडस् व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये.
- फ) जागतिक शासनातील महत्वाचे मुद्दे.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3288

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-202

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SC - 06 : Sociology of Development and

SC - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Explain the evolution of the concept of development from economic growth to sustainable development.
- b) Examine the dependency theory of development.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Examine the role of NGO's in development.
- b) Elaborate on schumacher's 'Small is beautiful' as an alternative view of development.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Elaborate on the critique of positivism by C.W. MILLS and ALVIN GOULDNER.
- b) Examine Gramsci's contribution to Neo- Marxism.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- a) Discuss Bourdieu's contribution to contemporary sociological theory.
- b) Elaborate on Gidden's theory of structuration.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes in 100 words each:

[20]

- a) Gender and Development.
- b) Failures of modernization.
- c) Mahatma Gandhi's views on technology.
- d) Foucault's views on knowledge and power.
- e) Main tenets of post - modernism.
- f) Althusser's views on Ideology.

Total No. of Questions : 5]

P3288

[4907]Ext.-202

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SC - 06 : Sociology of Development and

SC - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) आर्थिक वाढ ते चिरंतन विकास अशी विकासाच्या संकल्पनेची जडणघडण कशी झाली ते स्पष्ट करा.
- ब) विकासाच्या अवलंबित्व सिध्दांताचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) विकासातील स्वयंसेवी संस्थांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- ब) 'स्मॉल इज ब्युटीफुल' या ग्रंथाच्या आधारे शूमाखर यांचे पर्यायी विकासावरील विचार विशद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) सी.डब्ल्यू मिल्स आणि ॲल्विन गोल्डनर यांनी केलेली प्रत्यक्षवादावरील टीका विशद करा.
- ब) नव-मार्क्सवादातील ग्रामसी यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) समकालीन समाजशास्त्रीय सिध्दांतातील बोदर्यू यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- ब) गिडन्स यांच्या संरचनीकरणाचा सिध्दांत विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) लिंगभाव आणि विकास.
- ब) आधुनिकीकरणाची अपयशे.
- क) महात्मा गांधींचे तंत्रज्ञानावरील विचार.
- ड) फूको यांचे ज्ञान आणि सत्तेवरील विचार.
- इ) उत्तर - आधुनिकतावादाची मुख्य तत्वे.
- फ) अल्थुझर यांचे विचारप्रणालीवरील विचार.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3289

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-203

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender

SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 500 words. **[20]**

- a) Elaborate on radical and post modernist bases of feminism.
- b) Explain how gender serves as a structural link between family and kinship.

Q2) Answer any one of the following in 500 words. **[20]**

- a) Examine the social action and rights based approach to social work.
- b) Critically evaluate social work in the field of health in India.

Q3) Answer any one of the following in 500 words. **[20]**

- a) Explain the causes of dropout rates among girls and discuss the measures to control it.
- b) Discuss major issues taken up by women's movement in India.

Q4) Answer any one of the following in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the concepts of human rights, social exclusion and advocacy.
- b) Examine advantages and disadvantages of social research and social welfare administration method in social work.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each: **[20]**

- a) Difference between sex and gender.
- b) History of social work in India.
- c) Family as a gendered institution.
- d) Correctional work - prevention and rehabilitation.
- e) Gender in text books.
- f) Concept of social welfare.

Total No. of Questions : 5]

P3289

[4907]Ext.-203

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender

SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) स्त्रीवादाच्या जहालवादी आणि उत्तर आधुनिकतावादी आधारांचे वर्णन करा.
- ब) कुटुंब आणि नातेसंबंध यांमध्ये लिंगभाव संरचनात्मक पातळीवर दुवा कसा ठरतो ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) समाजकार्याच्या सामाजिक कृती आणि हक्काधारित दृष्टीकोनांचे परीक्षण करा.
- ब) भारताच्या आरोग्य क्षेत्रातील समाजकार्याचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) मुलींमधील गळतीच्या प्रमाणाची कारणे स्पष्ट करून त्याला रोखण्यासाठीच्या उपायांची चर्चा करा.
- ब) भारतातील स्त्री चळवळीने हाती घेतलेल्या प्रमुख प्रश्नांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) मानवी हक्क, सामाजिक वर्जितता आणि जनवकाळत या संकल्पनांची चर्चा करा.
- ब) समाज कार्याच्या सामाजिक संशोधन आणि सामाजिक कल्याण प्रशासन पध्दतींच्या फायद्या-तोट्यांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) लिंग आणि लिंगभाव यातील फरक.
- ब) भारतातील समाज कार्याचा इतिहास.
- क) कुटुंब एक लिंगभावी संस्था.
- ड) सुधारणा कार्य - प्रतीबंध आणि पुनर्वसन.
- इ) पाठ्य पुस्तकांमधील लिंगभाव.
- फ) सामाजिक कल्याणाची संकल्पना.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3290

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-204

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management and

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in 500 words. [20]

- a) Explain the nature and characteristics of disaster.
- b) Discuss the various manmade disasters and their impact on society.

Q2) Answer any one of the following in 500 words. [20]

- a) Examine the issues related to dalits and tribes with reference to social Justice in India.
- b) Describe the various forms of human rights.

Q3) Answer any one of the following in 500 words. [20]

- a) Examine the need of predisaster management with reference to relief and rehabilitation.
- b) Evaluate Indian state's policies in disaster management and administration.

Q4) Answer any one of the following in 500 words. [20]

- a) Discuss issues taken up by human rights movement with reference to minorities and gender in India.
- b) Evaluate the marxist and neo- marxist theories of human rights.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four in 100 words each:

[20]

- a) Sociology of crisis.
- b) Human Rights from third world perspective.
- c) Consequences of natural disasters on society.
- d) Relevance of Social justice in globalised society.
- e) Role of civil society in disaster management.
- f) Environmental rights.

Total No. of Questions : 5]

P3290

[4907]Ext.-204

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management and

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) आपत्तीचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) विविध मानवनिर्मित आपत्तींची व त्यांच्या समाजावरील प्रभावाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) भारतातील सामाजिक न्यायाच्या संदर्भात दलित आणि आदिवासीशी संबंधित प्रश्नांचे परीक्षण करा.
- ब) मानवी हक्काच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) मदत आणि पुनर्वसन यांच्या संदर्भात आपत्ती पूर्व व्यवस्थापनाच्या गरजेचे परीक्षण करा.
- ब) आपत्ती व्यवस्थापन आणि प्रशासना संबंधी भारतीय शासनाच्या धोरणांचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
- अ) भारतातील अल्पसंख्यांक आणि लिंगभावासंबंधी मानवी हक्क चळवळीने हाताळलेल्या प्रश्नांची चर्चा करा.
- ब) मानवी हक्काच्या मार्क्सवादी व नव मार्क्सवादी सिद्धांतांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) अरिष्टाचे समाजशास्त्र
- ब) तिसऱ्या जगाच्या दृष्टीकोनातून मानवी हक्क
- क) नैसर्गिक आपत्तींचे समाजावरील परिणाम
- ड) जागतिकीकरणाचा प्रभाव असलेल्या समाजात सामाजिक न्यायाचे महत्त्व
- इ) आपत्ती व्यवस्थापनात नागरी समाजाची भूमिका
- फ) पर्यावरणीय हक्क

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3291

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-205

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 11 : Environment and Society and

SO - 15 : Ethnicity in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Explain with example the concept of sustainable development and its importance with reference to environment.
- b) Examine the impact of colonial forest policy.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Examine the problems of urban environment.
- b) Discuss the types and significance of enviromental movements in pratecting environment.

Q3) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Discuss the process of emergence of nationalism in west.
- b) Critically evaluate the relationship between resurgence of ethnic counciousness and identity formation in multicultural society.

Q4) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Explain the nature of cultural diversity in India.
- b) Critically eluciate the representation of ethnic groups in media.

P.T.O.

Q5) Write notes on any four of the following within 100 words each:

[20]

- a) Importance of the study of ecology and society.
- b) The big dams debate.
- c) Global warming.
- d) Structural functional perspective on ethnicity.
- e) Crisis of secularism in India.
- f) Subnationalism.

Total No. of Questions : 5]

P3291

[4907]Ext.-205

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 11 : Environment and Society and

SO - 15 : Ethnicity in India

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100]

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) शाश्वत विकासाची संकल्पना उदाहरणासहीत देऊन, पर्यावरणाच्या संदर्भात त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- ब) वसाहतवादी वन धोरणाच्या परिणामांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) शहरी पर्यावरणाच्या समस्यांचे परीक्षण करा.
- ब) पर्यावरणाचे संरक्षण करण्यामध्ये पर्यावरण चळवळीचे प्रकार आणि महत्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) पश्चिमेतील राष्ट्रवादाच्या उदयाच्या प्रक्रीयेवर चर्चा करा.
- ब) बहुसांस्कृतिक समाजामधील वांशिक जाणिवांचे उठाव आणि अस्मितांची जडणघडण यामधील परस्पर संबंधाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) भारतातील सांस्कृतिक विविधतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) प्रसार माध्यमा मधील वांशिक गंटाच्या सादरी करणाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) परिसर शास्त्र आणि समाज यांच्या अभ्यासाचे महत्व.
- ब) मोठ्या धरणांसंबंधित विवाद.
- क) जागतिक तापमानवाढ.
- ड) वांशिकतेवर संरचनात्मक कार्यवादी दृष्टिकोन.
- इ) भारतातील धर्मनिरपेक्षतावादाची संकटे.
- फ) उपराष्ट्रवाद.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3292

[Total No. of Pages : 4

[4907]Ext.-206
M.A. (Part - II) (External)
SOCIOLOGY
SO - 11 : Urban Sociology and
SO - 16 : Sociology of Crime
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Assess park's traditional theory of urban sociology.
- b) Discuss role of state and planning agencies in urban governance.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Explain Rural-Urban fringe in the context of globalization.
- b) Discuss urban environment with reference to urban transport, water crises and air pollution.

Q3) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Define crime. Explain Characteristics and classifications of crime.
- b) Explain Sutherland's differential association theory of crime.

Q4) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Define terrorism. Explain characteristics and causes of terrorism in India.
- b) Define punishment. Explain various types of punishment.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each: **[20]**

- a) Concepts of urbanism and urbanization.
- b) Satellite cities.
- c) Leisure time activities of urban people.
- d) Free will theory.
- e) White collar crimes.
- f) Parole.

Total No. of Questions : 5]

P3292

[4907]Ext.-206

M.A. (Part - II) (External)

SOCIOLOGY

SO - 11 : Urban Sociology and

SO - 16 : Sociology of Crime

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) नागरी समाजशास्त्रातील पार्क यांच्या पारंपरिक सिध्दांताचे मूल्यमापन करा.
- ब) नागरी प्रशासनामध्ये राज्य आणि नियोजन संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात ग्रामिण - नागरी सीमा (fringe) स्पष्ट करा.
- ब) नागरी वाहतूक, पाणी संकट आणि वायु प्रदुषणाचा संदर्भ देऊन नागरी पर्यावरणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) गुन्ह्याची व्याख्या लिहा. गुन्ह्याची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) सदर लँड यांचा गुन्ह्याचा विभेदीत साहचर्य सिध्दांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
- अ) दहशतवादाची व्याख्या लिहा. भारतातील दहशतवादाच्या वैशिष्ट्ये आणि कारणे स्पष्ट करा.
- ब) शिक्षेची व्याख्या लिहा. शिक्षेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) नगरवाद आणि नागरीकरणाची संकल्पना.
- ब) उपनगरी शहर. (Satellite City)
- क) नागरी लोकांच्या फुरसतीच्या काळातील कार्यक्रम.
- ड) मुक्त इच्छा सिध्दांत.
- इ) पांढरपेशीय गुन्हे.
- फ) पॅरोल

